

מערב-אירופה: שולחנם של הגבירים הגדולים

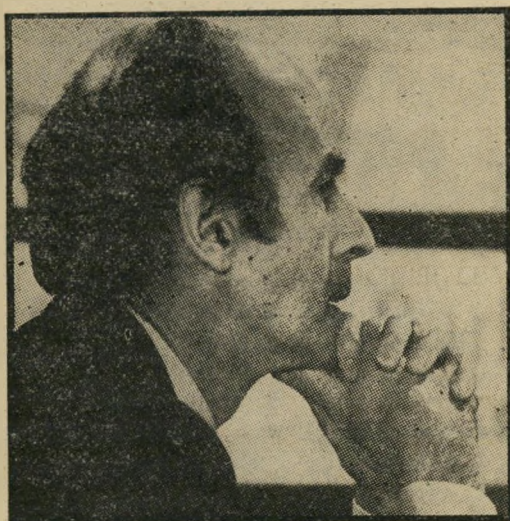
נשיא ארצות-הברית, ג'ימי קארטר, רואה בו אישיות בעלת יוקרה בינלאומית רבה. דו"ח ברנדט הוסיף לבנות למעמדו. השבוע דיווח השבועון המערבי-גרמני דר שפיגל, שקארטר ביקש מברנדט להוודע בינו לבין הסובייטים בפרשת אפגניסטאן.

צרפת: הזרוע

הסודית של הנשיא

רנ"ה ז'ורניאק, יועצו של נשיא צרפת לענייני אפריקה, סלד מכל פירסומת. כשנהג, בשבוע שעבר, בתאונת מטוס בקאמרון, החקשו טובי העיתונים בפאריס למצוא את תמונתו. ז'ורניאק שוא אמנם להצטלם, אבל הוא השאיר את חותמו האישי בכל אפריקה.

האמריקאים נהגו לכנות את ז'ורניאק בשם "ראש מחלקת התרגילים המלוכלכים". הוא הזכיר להם את חבורת הגאנגסטרים שנהגה להקיף את נשיא ארצות-הברית לשעבר, ריצ'ארד ניקסון. ואמנם, ז'ורניאק היה המבצע העיקרי של נשיא צרפת, ואלרי ז'יסקאר ד'סטאן, באפריקה. היועץ המיסטורי סייע לנשיא ז'ורניאק, הגנרל מבוטו, לדכא שתי מרידות עקובות מדם ב-1977 וב-1978.

נשיא ז'יסקאר ד'סטאן
תרגילים מלוכלכים

אישיים מאוחדת ביחסה האדיש לעולם השלישי. כולם רואים את עצמם כמשרתים מרצון של ארצות-הברית.

מצוקה ללא מוצא. השמאל הרדיקלי באירופה קיבל את תוכנית ברנדט ברגשות מעורבים. הניתוח, הנתונים המרתקים, ראיית העולם כקהיליה אחת החייבת

בערבות-הדדית — כל אלה קסמו לכל סוציאליסט. עם זאת ברור, שאין בתוכנית משום מהפך בסדר הכלכלי הרכושני הבסיסי. התוכנית, סבורים אנשי השמאל, היא יוזמה מתקדמת וסבירה לשיכלול השיטה הקפיטליסטית העולמית, כדי לקרב את העולם השלישי ואת הגוש המזרחי לשולחנם של הגבירים הגדולים. גישת האינטרס העצמי היא, כמוכן, נכונה. אך ברור שרק ארצות בינו-ניות בעולם השלישי, שהכנסתם השנתית לנפש היא בסדר גודל של 2000 דולר ויכלו לצרוך סחורות מערביות. העניים באמת, שהכנסתם הממוצעת היא רק 200 דולר לנפש, ישארו נתונים במצוקה שאין לה מוצא. ארצות כמו הודו, אתיופיה, מאלי או טנזניה ימשיכו לסבול.

אין ספק שגם המבקרים הקפדניים ביותר רואים בעצם ניסוחה של תוכנית ברוכת-דימיון ורבת-היקף כו צעד גדול קדימה. אך משקיפים חדי-עיני מודאגים מהשינוי הגדול לרעה שחל השנה ביחסים הבינלאומיים. תוכנית ברנדט מתאימה יותר ל-1979, הם טוענים. היא מבוססת על דטאנט ועל שיתוף פעולה בינלאומי הדוק. ברנדט חוזה, כנראה, מסיכנסה עולמי הסדרים כלל-עולמיים של העברת הון מהצפון המתועש לדרום המתפתח. אך כיום, עם חידוש המילחמה הקרה, צפויה תחרות בין מעצמות-העל על תמיכתן של ארצות מתפתחות החשובות להן מבחינה איסטרטגית. ארצות-הברית, למשל, תתמוך בנגראל זיא אלי-חאק, נשיא פקיסטאן, והסיוע שיוגש לו יהיה בעיקרו צבאי. 400 מיליוני הדולר שג'ימי קארטר יעניק לזיא לא יתרמו דבר לשיפור רמת החיים, החינוך והתברואה בפקיסטאן.

מתווך בעל יוקרה. וילי ברנדט עצמו כופר בביקורת זו. לדעתו, לא תהיה ברירה למעצמות, אלא לחזור לדטאנט. יתכן ששימעון פרס אינו מתפעל מברנדט, אבל

"כדי להיות סוציאליסט רדיקלי אני זקוק לסוציאלי-דמוקרטים אמיתיים, כדי שאוכל למקם את עצמי משי מאלם." קונן השבוע איש-שמאל ישראלי. "בישראל פשוט אין סוציאלי-דמוקרטיה!"

השבוע עמד קאנצלר מערב-גרמניה לשעבר, וילי ברנדט במוקד תשומת-הלב של אמצעי-התיקשורת בעור-לם. אבל ניתוחו המזהיר על יחסי צפון-דרום לא עשה כל רושם בישראל. העדר כל התייחסות ישראלית לתוכנית ברנדט למניעת שאהה עולמית (הסולם הזה 2217), הוכיחה את קיומו של החלל העצום הזה במרכז המפה הפוליטית. בעולם כולו עורר דו"ח ברנדט תסיסה וויכוח

יו"ר שימעון פרס
משרת-מרצון של ארצות-הברית

חריף. רבים רואים בו נקודת מוצא לגיבוש אידיאולוגיה סוציאלי-דמוקרטית כלל-עולמית. אנשי הימין דוחים אותו מכל וכל, כפגיעה גסה בעקרונות הכלכלה החופשית. במפלגת העבודה הישראלית לא נשמע כל ציוץ. היא היתה עסוקה באשר ידלן ובמריבות אלון-פרס. אנשי העבודה מתייחסים בקירור לברנדט, בשל מעורבותו ביצירת יחסים בין האינטרנציונל הסוציאליסטי לבין יאסר ערפאת. הנהגת המפלגה, השסועה ומחולקת בשל סיכסוכים

וסייע רבות לקיסר הרוצח בוקאסה, שליטה לשעבר של הקיסרות המרכז-אפריקאית. ז'ורניאק אירגן את הכתרת בוקאסה, שעלתה מיליארדים, סייע בידו "לייצב" את שילטונו באמצעות מעשי רצח ועינויים מעוררי פלצות. רק משנוכח ששילטונו של בוקאסה מאיים על השפעתה של צרפת באזור, אירגן פגישה עם הקיסר בגאבון ו"יעץ" לו להתפטר. גם בפרשת המתנות שקיבל נשיא צרפת מבוקאסה היה יועץ-הסתרים מעורב ישירות. ז'ורניאק סיפק ל'סטאן שירותים אישיים רבים, ואף אירגן למענו מסעי-צייד בזונגיים באפריקה על חשבון המארחים. ראשי מדינות אפריקאיות דוברות צרפתית, לז'ורניאק היו גם קשרים מצויינים בצפון-אפריקה, בעיקר במרוקו ובתוניסיה. צעדו האחרון, לפני מותה, היה שיגור הצי הצרפתי כדי להגן על חופי תוניסיה מפני פלישה אפשרית של לוב.

טריקים מוזהמים. מאז פירוקה של האימפריה הצרפתית באפריקה, בשנות ה-60, הקפידו כל נשיאי צרפת לשמור על הקשר הפוליטי, הכלכלי והתרבותי עם המושבות-לשעבר. הם לא בחלו באמצעים, כדי לסייע לשליטים ירידותיים לצרפת, כולל דיקטטורים נתעבים כמו מבוטו (זאיר) היא אמנם מושבה בלגית לשעבר, אבל עיקר קשריה עתה הם עם צרפת) ובוקאסה. ז'ורניאק היה איש-המפתח בכל המיבצעים הסודיים והגלויים של צרפת, שנועדו להגן על השליטים מפני בני עמם, השוריים בדלות ובמצוקה. העיתון הצרפתי לה מונד, שדיווח על מותו של רנ"ה ז'ורניאק בכותרתו הראשית, הביע תיקוה שמותו של יועץ-הסתרים ישים קץ לטריקים המוזהמים של צרפת באפריקה. אבל מומחים לענייני צרפת, המכחי רים היטב את ד'סטאן, מתייחסים למישאלת-לב הסודה זו בביטול מוחלט. אנשים מתאימים לתככים בינלאומיים מצויים בכל מקום, ואין כל סיבה שנשיא צרפת ישנה את המדיניות שהביאה לו, בין השאר, גם תועלת אישית עצומה.

זעמו של האח הגדול

העיתונות הבריטית מדווחת על הרעה ניכרת ביחסי, הטובים בדרך כלל, בין הארצות הסקנדינביות לבריטניה-המועצות. הסובייטים זעמו על שבדיה, נורבגיה ודנמארק, על הצבעתם בעצרת האו"ם בעד פינוי הצבא הסובייטי מאפגניסטאן. ביטאון המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, פראבדה, האשים את נורבגיה בקיום בסיסים זרים, המצויינים בנושק גרעיני, על אדמתה. הנורבגים מכחישים זאת בכל תוקף. שבדיה, שנהנתה בעבר מאהדה בבריטניה-המועצות, בשל עוינותה להרפתקה האמריקאית הנפשעת ביואטינאם, מושמעת עתה כיצואנית נשק ראשית לארצות נאט"ו, אפילו פינלנד, שכדרכה לא הצביעה נגד הסובייטים, זוכה לביקורת. ראש-הממשלה הסוציאלי-דמוקרט מאנו קויביסטי, הותקף הן במוסקבה והן בארצה. עליידי המפלגה הקומוניסטית הפינית, עם זאת מכחישים הסובייטים בכל תוקף את השמועות המופצות בעיתוני סקנדינביה, שהם מרכיזים כוחות צבאיים ניכרים בגבול הפיני. באקלים הבינלאומי הנוכחי קל מאד, למרבה הצער, ליצור בתלת-מילחמה.

ליאוניד ברז'נייב
מיחמחה חמה בצפון הקר ?